

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum res verius sint verbo, quàm in seipsis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ria, quæ dependet a scibili, & non e converso: unde cū creaturæ omnes a Deo dependeant, sed nō e converso, in creaturis sunt relationes reales, quibus referuntur ad Deū: sed in Deo sunt relationes oppositæ, secundum rōnem tantum. & quia nomina sunt signa intellectuum, inde est, qđ aliqua nomina de Deo dicuntur, quæ importāt respectum ad creaturam, cum tñ ille respectus sit rōnis tantū, vt dictum est. relationes nō reales in Deo sunt illæ tantūmodo quibus personæ adinuicem distinguuntur. In relationis autem nominibus inuenimus, quod quædā nomina imponuntur ad significandum respectus ipsos, sicut hoc nomen similitudo: quædā vero ad significandum aliquid, ad quod sequitur respectus, sicut hoc nomen scientia imponitur ad significandum qualitatem quandā, quam sequitur quidā respectus. & hanc diuersitatem inuenimus in nominibus relatiuis de Deo dictis, & quæ ab æterno, & quæ ex tpe de Deo dicuntur. hoc n. nomen pater, quod ab æterno de Deo dicitur, & similiter hoc nomen Dñs, quod dicitur de Deo ex tempore, imponuntur ad significandum ipsos respectus: sed hoc nomen creator, quod de Deo dicitur ex tempore, imponitur ad significandum actionem diuinam, quam cōsequitur respectus quidam: similiter etiam hoc nomen verbum imponitur ad significandum aliquid absolutum, cum aliquo respectu adiuncto: est. n. idem verbum, quod sapiētia genita, vt dicit Aug. nec ob hoc impeditur, quin verbum personaliter dicatur: quia sicut pater psonaliter dicitur, ita & Deus generans, vel Deus genitus. Cōtingit autem, qđ aliqua res absoluta ad plura possit habere respectum, & inde est, qđ nomen illud, quod imponitur ad significandum aliquid absolutum, ad qđ sequitur aliquis respectus, potest ad plura relatiue dici, secundum qđ scientia dicitur in quantum est scientia relatiue ad scibile: sed in quantum est accidens quoddam, vel forma refertur ad scientem, ita etiam hoc nomen verbum, habet respectum, & ad dicentem, & ad id quod per verbum dicitur. Ad quod potest dici dupliciter. Vno modo, secundum conuertentiam nominis, & sic verbum dicitur ad dictum. Alio modo ad rem, cui conuenit ratio dicti, & quia pater principaliter dicit se, generando verbum suum, & ex consequenti dicit creaturas, ideo principaliter, & quasi per se, verbum refertur ad patrem: sed ex cōsequenti, & quasi per accidens, refertur ad creaturam: accidit enim verbo, vt per ipsum creatura dicatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, qđ rō illa tenet in illis, quæ important actualem respectum ad creaturam, nō autem in illis quæ important respectum habitualem, & dicitur respectus habitualis, qui non requirit creaturam simul esse in actu, & tales sunt omnes respectus qui consequuntur actus animæ, quia voluntas & intellectus, potest esse etiam de eo quod non est in actu existens: verbum autē importat processionem intellectus. & ideo ratio non sequitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod verbum nō dicitur relatiue ad creaturam secundum rem, quasi relatio ad creaturam sit in Deo realiter: sed secundum dici dicitur: nec remouetur quin dicatur in aliquo casu, possum enim dicere, qđ est verbum creaturæ: i. de creatura, non a creatura, in quo sensu Anselmus negat. & præterea si non refertur sicut aliquem casum, sufficit quocumq; modo refertur vtputa, si refertur per propositionē adiunctam casuali, vt dicatur qđ verbum est ad creaturam, s. constitutendam.

AD TERTIUM dicendum, qđ ratio illa procedit de

illis nominibus, quæ per se importāt respectum ad creaturam: hoc autem nomen non est huiusmodi, vt ex dictis patet. & ideo ratio illa non sequitur.

AD QVARTUM dicendum, qđ ex illa parte, qua hoc nomen verbum dicit aliquid absolutum, habet habitudinem causalitatis ad creaturam: sed ex respectu realis originis quem importat efficitur personale, ex quo ad creaturam habitudinem non habet. & per hoc patet responsio ad quintum.

AD SEXTUM dicendum, quod verbum non solum est id per quod fit dispositio: sed est ipsa patris dispositio de rebus creandis, & ideo aliquo modo ad creaturam refertur.

AD SEPTIMUM dicendum, quod filius importat relationem tantū alicuius ad principium a quo oritur: sed verbum importat relationem & ad principium a quo dicitur, & ad id, quod est quasi terminus. s. id, quod secundū verbum manifestatur, quod quidem principaliter est pater: sed ex consequenti est creatura, quæ nullo modo potest esse diuinæ personæ principium. & ideo filius nullo modo importat respectum ad creaturam, sicut verbum.

AD OCTAVUM dicendum, qđ ratio illa procedit de illis nominibus, quæ imponuntur ad significandum ipsos respectus. Nō enim potest esse quod vnus respectus terminetur ad multa, nisi secundum quod illa multa aliquo modo vniuntur, & similiter est dicendum ad nonum. Rationes autem quæ sunt ad oppositum, concludunt quod aliquo modo ad creaturam refertur verbum, non autem quod hanc relationem per se importet, & quasi principaliter, & in hoc sensu concedendæ sunt.

ARTICVLVS VI.

Utrum res verius in uerbo quam in seipsis sint.

SEXTO quaeritur, vtrū res verius sint in verbo, quam in seipsis. Et videtur qđ non sint verius in verbo: verius enim est aliquid vbi est per essentiam suam, quam vbi est per suam similitudinem: in se autem res sunt per suam essentiam. ergo verius sunt in seipsis quā in verbo. sed diceretur pro tanto sunt verius in verbo, quia ibi habent nobilius esse.

¶ 2 Cōtra, res materialis nobilius habet esse in aīa nostra quā in seipsa, vt dicit Aug. in lib. de Trin. & ramen verius est in seipsa quam in anima nostra. ergo eadē ratione verius est in se quam sit in verbo.

¶ 3 Præt. Verius est id, quod est in actu, quam id, quod est in potentia: sed res in seipsa est in actu, in verbo autem tantum in potentia, sicut artificiatum in arte fice. ergo verius est res in se, quam in verbo.

¶ 4 Præt. Vltima rei perfectio est sua operatio: sed res in seipsis existentes habent proprias operationes quas non habent vt sunt in verbo. ergo verius sunt in seipsis quam in verbo.

¶ 5 Præt. Illa sunt solum comparabilia qđ sunt vnus rōnis: sed esse rei in seipsa, non est vnus rōnis cū esse quod habet in verbo. ergo ad minus non potest dici, quod verius sit in verbo, quam in seipsa.

SED CONTRA, Creatura in creatore est creatrix essentia, ut Ansel. dicit: sed esse increatū est verius quam creatum, ergo res verius habet esse in verbo quam in seipsa.

¶ 2 Præt. Sicut posuit Plato ideas rerū esse extra mentem diuinā, ita nos in mente diuina ponimus eas: sed sicut Plato, verius erat homo separatus homo, quam homo materialis, vnde hominem separatū per se hominē nominabat, ergo & sicut positionem fidei verius sunt res in verbo, quam sint in seipsis.

¶ 3 Præt.

In corp. art.

2. p. q. 18. art. 4.

Li. 6. de Trin. c. 8. co. 3.

Ansel. in me. solo. c. 35.

In dialogo. 10. de reprob. bl. in li. 21.

¶ 3 Præ. Illud quod est verissimum in vnoquoq; genere, est mēsurā totius generis: sed similitudines rerū in verbo existētes sunt mēsurā veritatis in rebus omnibus, quia sēcū hoc res aliqua dicitur vera, secū dum q̄ imitatur exemplar suum quod est in verbo: ergo res verius sunt in verbo quā in seipsis.

p. t. declinā do ad finem illius.

RESPON. Dicendum, quōd sicut dicit Dionys. 2. cap. de diu. nomi. causata deficiunt ab imitatione suarum causarum, quæ eis supercollocantur, & pp̄ istam distantiam causæ a causato aliquid vere p̄dicatur de causato quod non prædicatur de causa, sicut patet q̄ delectationes nō dicuntur delectari, quāuis sint nobis causæ delectandi, quod quidem non contingit, nisi quia modus causarum est sublimior quā ea quæ de effectibus prædicantur, & hoc inuenimus in omnibus causis a quibus agentibus, sicut Sol nō pōt dici calidus, quāuis ab eo alia calidant, qd̄ est pp̄ ipsius solis eminentiam ad ea quæ calida dicuntur. Cū ergo queritur utrum res verius sint in seipsis, quā in verbo, distinguendum est, quia ly verius, pōt designare vel veritatem rei, vel veritatem p̄dicationis: si designet veritatem rei, sic proculdubio maior est veritas rerum in verbo, quā in seipsis. Si autem designetur veritas p̄dicationis, sic est e conuerso: verius n. prædicatur homo de re prout est in propria natura, quā de ea secundum quod est in verbo: nec hoc est propter defectum verbi: sed propter supereminentiam ipsius, ut dictum est.

In corp. art.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si intelligatur de veritate p̄dicationis, simpliciter verum est, q̄ verius est aliquid ubi est per essentiā, quā ubi est per similitudinem: sed si intelligatur de veritate rei, tūc verius est ubi est per similitudinem quæ est causa rei, minus autem vere, ubi est per similitudinem causatam a re.

AD SECUNDUM dicendum, quōd similitudo rei quæ est in anima nostra, non est causa rei, sicut similitudo rerum in verbo, & ideo non est simile.

AD TERTIUM dicendum, q̄ potentia actiua perfectior est quā actus qui est eius effectus, & hoc modo creaturæ dicuntur esse in potentia in verbo.

AD QUARTUM dicendum, quod quāuis creaturæ in verbo non habeant proprias operationes, habent tamen operationes nobiliores, inquantū sunt effectiue rerum & operationum ipsarum.

AD QUINTUM dicendum, quōd quāuis non sint unius rationis, esse creaturarum in verbo & in seipsis secundum uniuocationem, sunt tamen aliquo modo unius rationis scilicet secundum analogiam.

¶ Ad id uero quod primo in contrarium obijcitur, dicendum, quod ratio illa procedit de veritate rei, non autem p̄dicationis.

AD SECUNDUM dicendum, quōd Plato in hoc reprehenditur, quōd posuit formas naturales secundum propriam rationem, esse præter materiam, ac si materia accidentaliter se haberet ad species naturales: & secundum hoc species naturales, uere prædicari possent de his, quæ sunt sine materia: nos autem hoc non ponimus, & ideo non est simile.

AD TERTIUM dicendum, sicut ad primum.

ARTICVLVS VII.

Utrum eorum quæ non sunt, nec erunt, nec fuerunt uerbum sit.

2. 2. q. 34. ar. 3. ad 3.

SEPTIMO queritur, utrum uerbum sit eorū q̄ non sunt, nec erunt, nec fuerunt. Et vs̄ quod sic: uerbum enim importat aliquid progrediens ab intellectu sed intellectus diuinus est etiam de eis quæ nec

Erunt, nec erunt, nec fuerunt, ut in questione de Scientia Dei dictum est. ergo uerbum de his esse potest.

¶ 2 Præ. Secundum Aug. lib. 6. de Trinit. filius est, atq; patris plena rationum uicentium sed sicut dicit Aug. in lib. 83. Quæst. Ratio, etsi per illam nihil fiat, recte ratio dicitur. ergo uerbum est etiam eorum quæ nec erunt, nec facta sunt.

¶ 3 Præ. Verbum non esset perfectum, nisi conneret in se omnia, quæ sunt in scientia dicentis: sed in scientia patris dicentis, sunt ea quæ nunquam erunt, nec facta sunt. ergo & ista etiam quæ nunquam

SED CONTRA, est qd̄ Ansel. dicit in Monol. c. 1. qd̄ nec est, nec erit, nec fuit, nullū uerū esse potest.

¶ 2 Præ. Hoc ad uirtutē dicentis pertinet, ut quæ dicit fiat: sed Deus est potentissimus. ergo uerbum eius non est de aliquo, quod non aliquando fiat.

RESPON. Dicendum, quōd aliquid potest esse simpliciter in verbo. Vno modo, sicut id, quod uerū cognoscit, vel quod in verbo cognoscit uerbum, sicut de pater, & in verbo etiam cognoscit potest, sicut de pater. Alio modo dicitur esse aliquid in verbo, sicut id, quod per uerbum dicitur: omne autem, quod aliquo modo dicitur, ordinatur quodammodo ad executionem, quia uerbo intelligimus alios ad agendum, & ordinamus aliquos ad exequendum id, quod in mente cogitamus, unde etiam dicere Dei dispositio ipsius est: ut patet per glo. super illud Psal. 61. Semel locutus est Deus &c. Vñ sicut Deus nō disponit nisi q̄ fuerit, uel erunt, uel fuerunt, ita nec dicitur uerū esse: hoc tantū, sicut ipsorum dictorum, scientia autem deas, & ideo, uel ratio, non important ordinem ad aliam quam executionem, & ideo non est simile dicere de de uerbo, & per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VIII.

Utrum omne quod factum est, sit uita in uerbo.

OCCTAuo queritur, utrum omne, quod factum est, sit uita in uerbo. Et uidetur quod non, quia secundum hoc uerbum est causa rerum, quod res sunt in ipso. si ergo res in uerbo sunt uita, uerbum causet res per modum uitæ: sed ex hoc quod causet res per modum bonitatis, sequitur quod omnia sint bona. ergo ex hoc quod causet res per modum uitæ, sequitur quod omnia sint uita, quod falsum est. ergo & primum.

¶ 2 Præ. Res sunt in uerbo, sicut artificata apud artificem: sed artificata in artifice non sunt uita, non ipsius artificis uita sunt, qui uidebat etiam antequam artificata in ipso essent, neque artificatorum quæ uita carent. ergo nec creaturæ in uerbo sunt uita.

¶ 3 Præ. Essentia uitæ, magis appropriatur in creatura Spiritu sancto, quā uerbo. ut patet Ioan. Spiritus est qui uiuificat & in pluribus alijs locis uerbum non dicitur de Spiritu sancto, sed de filio tantum, ut ex dictis patet. ergo nec conuenienter dicitur, quod res in uerbo sunt uita.

¶ 4 Præ. Lux intellectualis est principium uitæ: sed res in uerbo non sunt lux. ergo uidetur, quod in eo non sunt uita.

SED CONTRA, est quod dicitur Ioan. 1. Quia factum est in ipso &c.

¶ 2 Præ. Secundum Philo. in 8. Phisic. motus est dicitur uita quædam omnibus natura existeribus sed magis influit uerbum in creaturis, quā motus cœli in naturam. ergo res secundum quod sunt in uerbo, debent dici uita.

RESPON.